CBN advies 138-4 - Vermelding van de kosten van onderzoek en ontwikkeling in het jaarverslag

Overeenkomstig artikel 77, vierde lid van de vennootschapswet moeten de bestuurders jaarlijks een verslag opstellen waarin zij rekenschap geven van hun beleid. Het verslag bevat onder meer een commentaar op de jaarrekening waarbij een getrouw overzicht moet worden gegeven van de gang van zaken en van de positie van de vennootschap. De wet vermeldt daarbij uitdrukkelijk dat dit verslag informatie moet bevatten omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

In verband hiermee is de vraag gerezen wat in dit verslag moet worden opgenomen met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling; zomin de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 december 1984 die deze bepaling heeft ingevoerd, als de 4de E.E.G.-richtlijn waarop deze bepaling rechtstreeks is geïnspireerd, bevatten enige verduidelijking ter zake.

1. Begrip «onderzoek en ontwikkeling»

Op internationaal vlak worden de werkzaamheden in verband met onderzoek en ontwikkeling als volgt omschreven[1]:

- Onderzoek: originele, systematisch uitgevoerde werkzaamheden, in de hoop inzicht te verkrijgen en nieuwe wetenschappelijke of technische kennis te verwerven.
- Ontwikkeling: de concrete uitvoering van ontwerpen of studies voor de produktie van nieuwe of aanzienlijk verbeterde materialen, werktuigen, produkten, procédés, systemen of diensten voor gebruik te maken van ontdekkingen of verworven kennis alvorens een produktie te starten die kan worden gecommercialiseerd.

2. Welke informatie inzake onderzoek en ontwikkeling moet in het jaarverslag worden vermeld?

- Krachtens voornoemd artikel 77 moet deze informatie worden verstrekt in het kader van de verslaggeving van de leiders over hun beleid, met andere woorden, deze informatie slaat op de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling van het voorbije boekjaar. Wettelijk gezien moet er over in de toekomst geplande onderzoeken dus geen informatie worden verstrekt.
- De informatieverstrekking over onderzoek en ontwikkeling maakt deel uit van het jaarverslag en niet van de jaarrekening. Hieruit kan worden afgeleid dat de wetgever geen louter kwantitatieve gegevens wenst. Het volstaat dan ook niet om enkel het bedrag van de kosten van onderzoek en ontwikkeling gemaakt in de loop van het boekjaar te vermelden. De wetgever heeft duidelijk kwalitatieve informatie bedoeld over het doel en de aard van de betrokken onderzoeken.
- Aangezien deze informatieverstrekking evenwel deel uitmaakt van de verslaggevingsplicht, is het duidelijk dat het de wetgever niet te doen was om uitsluitend kwalitatieve gegevens, maar dat ook aanduidingen over de gemaakte kosten moeten worden verstrekt.

De informatie die in het jaarverslag moet worden verstrekt is derhalve geen commentaar bij de bedragen die in de balans zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa als kosten van onderzoek en ontwikkeling en die afzonderlijk worden vermeld in de toelichting (toelichting 2 bij het volledige schema en artikel 25, tweede lid van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 voor de K.M.O.'s). Onder deze posten komen immers enkel de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor die overeenkomstig artikel 25, eerste lid van voornoemd besluit van actiefzijde werden geboekt.

---

1 I.A.S. n° 9, Accounting for Research and Development Activities, I.A.S.C., 1978; Statement of Financial Accounting Standards n° 2, Accounting for Research and Development Costs, F.A.S.B., 1974; Clarification des expressions comptables figurant dans les principes directeurs de l'O.C.D.E. (mai 1983).